

ACTES DEL CONGRÉS D'OBERTURA DE L'ANY LLULL

«EN EL SETÈ CENTENARI DE RAMON LLULL:
EL PROJECTE MISSIONAL
I LA PERVIVÈNCIA DE LA DEVOCIÓ»

COL·LECCIÓ BLAQUERNA, 12

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Universitat
de les Illes Balears

SUMARI

<i>Pròleg</i>	9
<i>Conferències Inaugural i de Cloenda</i>	
Walter, P.	C'è un messaggio di Raimondo Lullo per oggi? 15
Bonner, A.	La gènesi de l'Art de Ramon Llull; un instrument de conversió entre «ciència» i «amància» 33
<i>Ponències</i>	
Andreu Alcina, J.	Història, Església i pluralitat religiosa..... 59
Bordoy, A.	Qüestions historiogràfiques: de com lul·listes i antilul·listes construïren una imatge ampliada de l'antiaverroisme de Ramon Llull..... 85
Daiber, H.	Ramon Llull on Universal Values. A Bridge Between Christianity and Islam..... 111
De la Cruz Palma, Ó.	Ramon Llull y el proyecto universalista..... 125
Ensenyat Pujol, G.	Ramon Llull i els reis de Mallorca: llums i ombres d'una relació..... 145
Mayer, A. C.	"Since for a long time we have had dealings with unbelievers..." Ramon Llull and the Dialogue with Judaism and Islam..... 165
Pereira, M.	Il ruolo delle opere alchemiche nella tradizione lulliana (secoli XIV-XVIII)..... 185
Ramis Barceló, R.	Els inicis de l'ensenyament del lul·lisme a l'Estudi General de Mallorca..... 211
Ripoll Perelló, M.	El microcosmos femení en la literatura lul·liana 233

Romano, M. M. M.	<i>I mirabilia Dei</i> nell'esperienza mistica di Raimondo Lullo	253
Rubio, J. E.	Oració i contemplació en la mística de Ramon Llull	275
Sacarès, M.	Imatges i devocions lul·lianes: els processos de beatificació de Ramon Llull.....	287
Soler, A.	Ramon Llull: escriptura, lectura i reordenació del món	317
Vega, A.	Rapte místic i èxtasi artístic: Llull i Dalí	339
Índex d'autors i d'obres		365

Abreviatures

AGGC = Actes del Gran i General Consell
 ADM = Arxiu Diocesà de Mallorca (Palma)
 ARM = Arxiu del Regne de Mallorca (Palma)
 ATCA = *Arxiu de Textos Catalans Antics* (Barcelona)
 BNE = Biblioteca Nacional de España (Madrid)
 BPM = Biblioteca Pública Municipal de Palma (Palma)
 BSAL = *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana* (Palma)
 EL = *Estudios Lulianos* (Palma; 1957-1990. Vid. SL)
 EU = Extraordinaris de la Universitat
 SL = *Studia Lul·liana* (Palma; a partir del 1991. Abans EL)

Abreviatures de col·leccions

CCCM = *Corpus Christianorum, Continuatio Mediaevalis* (Turnhout: Brepols)
 MOG = *Raymundi Lulli Opera Omnia*, ed. Salzinger, 8 vols. (Magúncia, 1721-1742; reimpr. Frankfurt, 1965)
 NEORL = *Nova Edició de les Obres de Ramon Llull* (Palma, 1990 i ss.)
 OE = *Ramon Llull, Obres Essencials*, 2 vols. (Barcelona, 1957-1960)
 ORL = *Obres de Ramon Llull, edició original* (Palma, 1906-1950)
 OS = *Obres Selectes de Ramon Llull (1232-1326)*, ed. A. Bonner, 2 vols. (Palma, 1989)
 ROL = *Raimundi Lulli Opera Latina* (Palma i Turnhout, dins CCCM, 1959 i ss.)
 SW = *Selected Works of Ramon Llull (1232-1316)*, ed. Anthony Bonner, 2 vols. (Princeton, N. J., 1985)
 TOLRL = Traducció de l'obra llatina de Ramon Llull (Turnhout – Santa Coloma de Queralt: Brepols – Obrador Edendum, 2006 i ss.)

PRÒLEG

EL Congrés d'Obertura de l'Any Llull, «En el setè centenari de Ramon Llull: el projecte missional i la pervivència de la devoció», es va celebrar a Palma entre el 24 i el 27 de novembre de 2015. Havia estat concebut com el primer lliurament d'una convocatòria científica àmplia, que havia de culminar amb la cloenda de l'Any Llull, concretament amb la trobada internacional que va tenir lloc a Barcelona entre el 16 i el 18 de novembre de 2016 i que va dur per títol «Ramon Llull, pensador i escriptor». Aquest darrer col·loqui es va fer coincidir amb el VII Congreso Internacional Iberoamericano de la Sociedad de Filosofía Medieval (SOFIME), celebrat a Barcelona entre el 14 i el 16 de novembre de 2016, que portava el títol genèric «De relatione»: la darrera jornada del congrés de la SOFIME va estar dedicada a temes filosòfics lul·lians. L'estratègia suara descrita va propiciar una distribució de temes equilibrada, que començava amb intervencions que enfocaven la figura de Llull des d'una òptica preferentment religiosa i que es complementaven amb els temes de caràcter filosòfic, filològic i literari programats per a l'any següent.

Els convocants de l'encontre de Palma 2015, Lola Badia (Universitat de Barcelona), Alexander Fidora (ICREA-Universitat Autònoma de Barcelona) i Maribel Ripoll Perelló (Universitat de les Illes Balears) actuaven com a delegats dels diversos centres d'estudis lul·lístics de tot el món sota la presidència del pare Josep Amengual i Batle, MSSCC. Gràcies a la generositat del Bisbat de Mallorca, que va promoure a través de la xarxa la publicitat del congrés, va subvencionar els viatges i les estades dels convidats i va facilitar la logística dels actes públics, la trobada del novembre del 2015 a Palma va ser una efemèride rodona, inscrita en les celebracions del centenari lul·lià organitzades per la diòcesi a la qual Ramon Llull va pertànyer fa set-cents anys.

Aquestes actes recullen la totalitat de les ponències invitades, totes a càrrec d'especialistes mundialment reconeguts, començant per la conferència d'obertura al convent de Sant Francesc de Palma, que va anar a càrrec de Peter Walter, aleshores director del Raimundus-Lullus-Institut de la Universitat de Freiburg i. Br.: «Il messaggio di Raimondo Lullo per oggi». Walter va posar en relació el context geopolític que va viure Llull i les seves propostes de diàleg intercultural —i també d'intervenció de la força militar— amb els conflictes socials, econòmics i bèl·lics que afecten avui dia les terres que envolten la Mediterrània.

La major part de les sessions acadèmiques del congrés es van celebrar al Caixa Fòrum de la capital mallorquina entre els dies 25 i 27. El simposi es va dividir en dues grans parts: durant tot el dia 25 i el matí del 26 es va abordar el projecte missional de Ramon Llull, mentre que al capvespre del 26 i al matí del 27 el tema tractat fou la seva pervivència al llarg de la història. La primera sessió del dia 25 es va presentar sota l'epígraf «Església i societat» i va incloure les ponències d'Albert Soler (Universitat de Barcelona), Maribel Ripoll Perelló (Universitat de les Illes Balears) i Joan Andreu Alcina (Centre d'Estudis Teològics de Mallorca). Soler va oferir una brillant reflexió sobre els plans de reforma universal de Llull, que, a diferència d'Arnau de Vilanova, que parla de *reformatio* o *renovatio*, són formulats com una restauració d'un ordre preexistent que ha estat corromput. Ripoll, en canvi, va repassar el tractament dels personatges femenins en l'obra del beat, especialment els del *Blaquerna*. Finalment, Andreu va dissertar sobre els conceptes de pluralitat i diferència en el pensament de Ramon.

A la sessió de la tarda, el tema tractat fou «El diàleg amb l'islam i amb el judaisme». En primer lloc, Annemarie C. Mayer (Universitat Catòlica de Lovaina) es va preguntar quins eren els objectius i les expectatives del diàleg que Llull proposava als membres de les altres dues religions monoteistes; d'altra banda, també va tractar de precisar quin és el lloc que ocupa la proposta lul·liana en el panorama dels corrents de diàleg interreligiós actuals. En segon lloc, Hans Daiber, professor emèrit de la Universitat Johann Wolfgang Goethe de Frankfurt, es va fixar en el concepte dels valors universals, un dels elements clau del mètode de disputa interreligiosa que Llull va canalitzar mitjançant l'Art. En darrer lloc, Óscar de la Cruz Palma (Universitat Autònoma de Barcelona) va insistir en el caràcter universalista dels projectes lul·lians i va reclamar que el pensament del beat es vindiqui com a referent ideològic per afrontar els reptes d'integració social que planteja el món actual.

La tercera sessió del primer bloc va ocupar el matí del dia 26 i es va dedicar a la faceta mística i contemplativa de Llull. La primera conferència va anar a càrrec de Marta M. M. Romano (Officina di Studi Medievali, Palerm), que va descriure les diferents etapes de l'experiència mística del beat a partir de diversos moments o elements clau de l'Art. La segona fou pronunciada per Amador Vega (Universitat Pompeu Fabra), el qual va analitzar el tractat *Quomodo contemplatio transit in raptu* (París, 1298) amb l'objectiu d'emmarcar els punts centrals del pensament contemplatiu de Llull en el context dels grans corrents de la mística occidental. Per concloure, Josep E. Rubio (Universitat de València) va repassar la bibliografia